

і „*Народная Воля*“ — з палярна супрацьлеглым разуменьнем таго, што азначае гэтае паняцце.

Можа, *народ* — проста сынонім насельніцтва, якое Быкаў аднойчы назваў словам „*людзтва*“ — з усімі ягонымі праведнікамі і нягоднікамі, незалежнікамі і інтэгратарамі? Калі мы пагаджаемся з гэтым, то мусім прызнаць і тое, што „*воля народу*“ можа быць вызначаная як сярэдняе арытмэтычнае. Але з гэтага непазбежна вынікае, што *народ* можа памыляцца.

Другі падыход — разумець пад *народам* тую частку насельніцтва, якая актыўна імкнецца да пераменаў. Пад пераменамі звычайна маюцца на ўвазе незалежнасць, дэмакратыя і рынкавыя рэформы. Менавіта такая трактоўка была пакладзеная ў назву *Народнага Фронту* ягонымі стваральнікамі.

Доўгі час слова „*народ*“ спалучалася з азначэннем „савецкі“ — і надаваліся яму самыя станоўчыя якасці. А вось Багдановіч на пачатку стагоддзя прамовіў: „*Народ, Беларускі Народ! Ты цёмны, сляпы, быццам крот*“... Паэты не атаясамлівалі *народу* і Беларусі. У „Малітве“ Арсеньевай: „*Зрабі свабоднай, зрабі шчаслівай краіну нашу і наш народ!*“. Нават граматычная форма звароту выяўляе першыinstvo краіны („магутнай“, „шчаслівай“), і толькі потым дадаецца — *народ*.

Надывдзе нарэшце час, калі і дэмакратыя, і незалежнасць з мэтай пераўтворацца ўва ўмовы існавання. Магчыма, тады паняцці „*народ*“ і „*Беларусь*“ будуць для нас непарыўныя...

Нацыяналіст

Рыгор Барадулін

Нацыяналіст — чалавек, верны сваёй *нацыі*, сваёй Радзіме, свайму народу.

Гэта савецка-імперская прапаганда зрабіла з *нацыяналіста* нейкае пудзіла, нейкага тэарыста, бо ён падрываў і без таго рыхлы падмурак імперыі, якая займала як не шасціну зямное кулі.

Любіць сваю мову й карыстаецца ёю — *нацыяналіст*. Любіць, шануе й ведае сваю гісторыю — *нацыяналіст*. Хоча жыць у сваёй этна-дзяржаве як вольны чалавек — *нацыяналіст*.

Савецкая прапагандовая машына перакрэслівала паняцце *нацыяналіст* на *інтэрнацыяналіст*. Але *інтэрнацыяналіст* утвораны ад *нацыяналіста*. Атрымлівалася, што будавалі мост уздоўж ракі.

Савецкія войскі, што падбухторвалі не адну краіну на так званую рэвалюцыю, называліся *воінамі-інтэрнацыяналістамі*.

Пройдзе час, няхай сабе й нямала, а слову *нацыяналіст* будзе вернутая ягоная першапачатковая шана. *Шчыры нацыяналіст перад сумленнем чыст*.

Ніва

Сяргей Дубавец

Ніва — вельмі кароткае і вельмі невыразнае слова, у ім губляецца сэнс. Мовазнаўцам тут цяжка зацапіцца за гукі, каб растлумачыць паходжаньне слова. *Ніва* можа зьявіцца з вуснаў у часе п'янога мармытаньня як частка папулярнага выразу „*ніва-прос*“. Адны этымолягі звязваюць *ніву* са